

רש"י כתב והנה עיניכם רואות בכבודי ושאיני אחיכם שאני מהול ככם ועוד כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש, והקשו והלא ג"כ המצרים נימולו, ויקשה ג"כ כנ"ל והלא היו ג"כ מן המצרים שידעו בלשה"ק וכמו המליץ בינתם ולזה י"ל שהדין הוא דשני סימנין שאינם מובהקין יש להם דין סימן מובהק ולהכי צירף כאן שניהם שנימול הי' אע"פ שעליו לא הי' גזירה כלל, כי מי יכופו להמול וג"כ שידוע בלשה"ק, מה שאין דרכן שידעו ולכן בהצטרפות שני הסימנין זהו נתהווה סימן מובהק שהוא יוסף, וג"כ אפשר שהמצרים רק נימולו ולא עשו פריעה, והנה יוסף נולד מהול, וא"כ ג"כ שייך שמצרי אחר ג"כ נולד מהול, ומ"מ היו זה סימן סתם, ולכן בהצטרפות שניהם היו זה סימן טוב.

111
511

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך, וינשק לכל אחיו ויבך

(מה יד טו) **וכן** לעיל מ"ה ב' ויתן את קולו בבכי, והנה רואין שתמיד הי' יוסף בוכה ולא מצינן כן בהאחין שיכתוב הכתוב בהן כן, וכן לעיל פ' מקץ פסוק מ"ב כ"ד, ויסב מעליהם ויבך, וכן מ"ג ל' ויבך שמה, וכן מ"ו כ"ט ויפול על צואריו ויבך, וכן נ' א' ויבך עליו וכו' נ' י"ז, ויבך יוסף בדברים אליו.

וחזינן דיוסף אע"פ שהי' המלך וא"כ הי' חזק ואמין בלבו, ומ"מ בכה תמיד, וזהו מורה דלא הי' יוסף אדם קשה וקשוח, דרק הי' לו ענין וגינוני מלכות, אבל בלבו הי' רך מאוד והרגשתו היתה עמוקה מאוד ובכה תמיד, וכמו דפירשו ויעקב איש תם, ואע"פ שאמר אחיו הוא ברמאות, ורק שהי' איש תם בעצם, איש היינו בעלים על מדותיו שהי' יכול לשלוט בעצמו שלא לילך ברמאות אלא לנהוג בתמימות, ובמקום שנהג עם עשו ולכן ברמאות שם היתה גם זה תמימות היינו רק להוציא את שלו כדי שיהא הדבר תמים, וכן הי' יוסף.

(מט) **ואפשר** עוד שיוסף ידע שהוא גרם לכל השנאה של אחיו, ע"י הרבה שלו.

ולכן בכה תמיד כי התחרט ע"ז, וכמו שמצינו שהיו עשרה הרוגי מלכות כנגד העשרה שמכרוהו, ולכאורה הלא לא היו שם עשרה, כי אם תשעה, שהרי ראובן הי' אצל אביו לשרתו באותו יום (עיינן רש"י לעיל ל"ז כ"ט) ובנימין לא הי' שם, ויוסף הוא הוא הנמכר, ורק מפני שיוסף נמי גרם למכירתו ע"י הדבה, ולכן הי' נצרך ג"כ לכפרה עבור יוסף (ויש בספ"ה"ק דר' עקיבא הי' כנגד יוסף) ולכן יוסף תמיד בכה ע"ז שהי' לבו נשבר על שידע שיש לו חלק קצת ג"כ בזה.

והנה כתיב (י"ד) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו, ופירש"י וכל אחד בכה על המקדש של חבירו שיחרב, ולכאורה מהו עכשיו הבכי בשעת שמחה כשנתודע לאחיו לבכות על החורבן ביהמ"ק של אח"כ, ולמה בכה כל אחד על חורבן של השני ולא על חורבן שלו, ויש בשם ר' יחזקאל מקוזמיר לפרש שהם ראו השנאת חנם שיש בהם וראו מה שיצא מזה אח"כ החורבן ולכן כ"א בכה על חורבן חבירו, כדי לתקן הך מדה, והיינו דנהי שעכשיו נתודע אל אחיו ועשו שלום, מ"מ הרושם של הך מדה של שנאת חנם שממנה באה מכירת יוסף וממנה באה כל היסורין שסבלו הם כ"ב שנה הם ואביהם והם הרגישו שנשארה עדיין הרושם ממנה, ומזה נצמחה אח"כ החטא של שנאת חנם שהחריבה את ביהמ"ק, ואפשר נמי דמזה המדה שחסר הי' השלום ביניהם וצמחה ונגרם החטאים של ע"ז ושפיכות דמים וגילוי עריות שהחריבה ביהמ"ק הראשון, ע"י שהי' חסר השלימות בכלל ישראל, חסרה ג"כ האמונה שהיא היסוד לכל דבר וכמאמרם ז"ל מכות כ"ד, בא חבוקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי' ואילו הי' שלום אמת ביניהם והיו דבוקין זה בזה לא היו באין לידי ירידה זו, דהשלום הי' מחברן והי' כח הצדיקים פועל בהם שלא יפלו בהנך חטאים, או שאז הי' זכות הצדיקים מגין להם.

ולכן רצו לתקן זה השנאת חנם ולכן אדרבה כל אחד בכה רק על חורבן של חבירו וזהו אהבת חנם לעומת השנאת חנם, דלעקור מדה רעה צריכים לפעול בניגוד לגמרי כנגדו ואהבת

חנם זהו התיקו עכשיו בביהמ" דיוסף שהרגיש בנימין, ובכה על צואריו דיוו נפילה שהרגיע בהך נפילה ש כ"כ הרבה, והו ח"ו נפילה גמו ואח"כ יבנה ב

(ג) **והנה** כתי ופי עממיא עכ"ל דבכה כ"א ע פירש נמי שבו בין הגוים, וה להחריב הביו כבר עכשיו ו על השנאו **והנה** הך בני רש"י

ולבו שלם ענ הנ"ל שבכה שבוכה על : ולכן בוכה עי את קולו בב אלא בבכי, אלא מתוך ו ובתחנונים א יפ"ת, וס"ל שמחה זו"ש יוסף הוא ע נתפייסו אחי כן הוא הב ובתחנונים : הרד"ק וכל רד"ק שפיר בני בכי ש

קרובין לו כמו שהיו מקדם, וזהו יהי הפיוס של כלל ישראל להקב"ה שיראה שישמחו בניי עם קרבת ה', וזהו יהי הפיוס על כל מה שחטאו עד עתה.

לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות

(מה כב)

נא) ועיין מגילה ט"ז, דפריך ע"ז אפשר דבר שנצטער אותו צדיק יכשל בו (והיינו

דלמה נתן לבנימין יותר והרי קנאה הוא מעורר עליו) וכו' א"ר בנימין בר יפת רמו לו שעתידי לצאת ממנו בן שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, ומנו מרדכי דכתיב ומרדכי יצא מלפני המלך וכו' ועיי"ש מהרש"א רמו לו וכו' ר"ל דרמו לו שישווה לו בנימין אחיו מן האם בגדולה כמו שנעשה יוסף משנה למלך ונלבש בלבוש מלכות כן יעשה המלך למרדכי משנה ויצא בלבוש מלכות וכו' עכ"ל, ולכאורה למה לא הקשה השי"ס על מה דכתיב לעיל מ"ג ל"ד, ותרב משאת בנימין ממשאת כולם חמש ידות, ולמה קנאו באחיו, י"ל דשם רצה באמת שיקנאו אותו בכדי שיצא התיקון השלם שאע"פ שהי' חייב בהגניבה וג"כ שהיו מקנאין בו, ומ"מ מסרו נפשם עליו, אבל לאחר שנתודע להם, אז פריך שפיר דבר שנצטער בו וכו'.

והנה מתרץ שרמו לו זה שיהי' מבניו משנה למלך וילבש לבוש מלכות, והקשו הא סו"ס איכא קנאה בינו לבין האחין, ורק דהכונה שהם הבינו זה דרמו לו זה, ובשם הגר"א יש לתרץ זה דסו"ס הוא נתן לו יותר ויש קנאה והיינו דמסתמא הם לא ידעו הרמו, ולכן תירץ דחמש חליפות בגדים של בנימין היו גרועין משל האחין והיו שוים בדמים כחליפת בגדים אחת של האחין והיו יודעין כי רק לרמו עשה כן, עכ"ל, ובתורה תמימה הוסיף דזהו מרומז בקרא דחליפות שלהם כתיב מלא בו"ו, וחליפת של בנימין כתיב חסר וי"ו חליפת, היינו שהיו גרועין משל האחין והיו שניהם שוים בדמים, י"ל דלהכי נתן לכל אחד

חנם זהו התיקון של מדת שנאת חנם, ולכן זכרו עכשיו בביהמ"ק שלהם שראו שיחרבו, ולכן י"ל דיוסף שהרגיש זה תמיד נפל ראשון על צוארי בנימין, ובכה ע"ז, ובנימין הרגיש בזה ובכה נמי על צואריו דיוסף, ואפשר דלכן כתיב ויפול לשון נפילה שהרגיש בנפילת ביהמ"ק דתמיד הרגיש בהן נפילה של השנאת אחים שהוא סבל מזה כ"כ הרבה, והנה ויפל כתיב חסר וי"ו, שלא תהי' ח"ו נפילה גמורה ורק חסר, שיחסר זה רק לזמן, ואח"כ יבנה ביהמ"ק השלישי שיהי' קיים לעולם ועד.

ג) והנה כתיב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, ופירש ת"י דחמא דמשעבדין לבני עממיא עכ"ל, והת"י ג"כ פירש כרש"י הנ"ל, דבכה כ"א על חורבן ביהמ"ק של השני, ולכן פירש נמי שבכה על חורבן של אחיו שילכו לגלות בין הגוים, והיינו כנ"ל שראה שיביא השנאת חנם להחריב הבית ויגלו עי"ז לגלות, ובאמת התחיל כבר עכשיו הגלות כשירד יעקב למצרים, ובכה על השנאת חנם שהפילה את בית ישראל.

והנה הך בכי' נמי היתה של פיוס, וכמו שכתב רש"י (ט"ו) ואחרי כן, מאחר שראוהו בוכה ולבו שלם עמהם עכ"ל, ואי"ז סתירה לדברי הת"י הנ"ל שבכה על שעבודן של הגליות, דזהו גופא שבוכה על צרתן זהו פיוס להן, דראו שאוהבן ולכן בוכה על צרתן, ועיין ב"ר צ"ג י"ג, ד"א ויתן את קולו בבכי, כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא בבכי, כך הקב"ה אינו גואל את ישראל אלא מתוך בכי' שנאמר (ירמי' ל"א) בבכי יבאו ובתחנונים אובילם עכ"ל, ועיי"ש עץ יוסף בשם יפ"ת, וס"ל שהבכי' זו אינה של צער אלא של שמחה וז"ש כשם שיוסף פייס וכו' כלומר שבכי יוסף הוא של שמחה בהמצאו עם אחיו, ועי"ז נתפייסו אחיו בהכירם כי הוא שש ושמח עמהם כן הוא הבכי' שמתוכו ישראל נגאלים, ולפי"ז ובתחנונים אובילם לשון חנינה ורחמים כדפירש הרד"ק וכל מעשה אבות סימן לבנים עכ"ל ועיי"ש רד"ק שפירש כן והיינו שבשעת גאולתן יבכו בניי בכי של שמחה שזכו ששייכם הקב"ה ויהיו

נו
ו,
ה,
ם
ס,
זי
כ
זי
בו

יו
י
ה
ע
ה
ל:
ש
א
ן
יו
ך
ף
ה
ס
ס
ה
ס
ה
ל
ר
ל
ת
י
ס
י
ל
ו
ה
ז